

Inhoud

Inleiding	9
1 De zelfoefening van het denken	15
<i>Filosofie en sociaal werk</i>	
1.1 Filosofie als dagelijkse kost	15
1.2 Filosofie en sociaal werk	19
1.3 Een normatief beroep	23
1.4 De macht van het spreken	30
1.5 De verlichting en de autonome mens	35
1.6 Van gedachten wisselen	39
1.7 Filosofie van mens en maatschappij	44
Ten slotte	45
2 Eigen regie en de vraag naar het goede leven	47
<i>Bestaansethiek</i>	
2.1 Overvloed en onbehagen	47
2.2 Filosofie als levenskunst	50
2.3 Streven naar het volmaakte leven. Aristoteles	54
2.4 Het accepteren van je lot. Seneca	59
2.5 Levenskunst en de zorg voor zichzelf. Michel Foucault	62
Ten slotte	67
3 Eigen regie en de vraag 'wat moet ik doen?'	69
<i>Ethiek van het oordelen</i>	
3.1 Een rationalistisch perspectief op eigen regie	69
3.2 Eigen regie uit zuivere motieven. Immanuel Kant	74
3.2.1 De inzet van Kants filosofie	74
3.2.2 Plichtenethiek: handelen uit zuivere motieven	78
3.3 Eigen regie en welzijn. John Stuart Mill	83
Ten slotte	89
4 Empowerment: emancipatie en de vraag naar de macht	91
<i>Filosofie als maatschappijkritiek</i>	
4.1 Een maatschappijkritisch perspectief op eigen regie	91
4.2 Emancipatie en het opheffen van vervreemding. Marxisme	98
4.2.1 Economische tegenstellingen en vervreemding	99
4.2.2 Emancipatie als zelfontplooiing. Een humanistische ethiek	104
4.3 Het bevorderen van menselijke waardigheid. Hannah Arendt	112

4.4	De vraag naar de macht. Michel Foucault	121
4.4.1	Sociaal werk als discursieve praktijk	122
4.4.2	Drie vormen van macht	126
	Ten slotte	132
5	Eigen regie en het recht om te participeren in de samenleving	135
	<i>Politieke filosofie I</i>	
5.1	Kernwaarden, mensenrechten en de democratische rechtsstaat	135
5.2	De theorie van het sociaal contract	140
5.3	De controlesamenleving. Thomas Hobbes	144
5.4	Leven in gemeenschap van goederen. John Locke	149
5.5	De algemene wil van het volk. Jean-Jacques Rousseau	155
	Ten slotte	159
6	Het bevorderen van menselijke waardigheid	163
	<i>Politieke filosofie II</i>	
6.1	Menselijke waardigheid en sociale rechtvaardigheid	163
6.2	Eerlijk zullen we alles delen. John Rawls	167
6.3	Het beschermen van menselijke vermogens. Martha Nussbaum	171
6.4	Bevorderen van menselijke waardigheid is stelling nemen. Michael Sandel	179
	Ten slotte	187
7	Je bestaan kiezen: eigen regie en verantwoordelijkheid	189
	<i>Existentiële filosofie</i>	
7.1	Leefwereld en de menselijke waardigheid van de unieke persoon	189
7.2	Leefwereld versus wetenschappelijke houding	191
7.3	Drie levenshoudingen. Søren Kierkegaard	195
7.4	Het existentialisme. Jean-Paul Sartre	200
7.5	Gij zult niet doden. Emmanuel Levinas	205
7.6	Delen in de leefwereld. De presentiebenadering	210
	Ten slotte	214
8	Waarheid als wetenschappelijke constructie	217
	<i>Wetenschapsfilosofie</i>	
8.1	Hoe wetenschap, ethiek en sociaal werk met elkaar zijn verweven	217
8.2	Wetenschap: gissingen en weerleggingen. Karl Popper	224
8.3	Wetenschappelijke paradigma's. Thomas Kuhn	230
8.4	Wetenschap als (niet-)menselijke constructie. Bruno Latour & Trudy Dehue	236
	Ten slotte	244
	Lijst van filosofische begrippen	245
	Illustratieverantwoording	249
	Literatuur	251
	Register	260
	Over de auteur	271